ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 15ης Οκτωβρίου 2009 *

Στην υπόθεση C-101/08,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Cour de cassation (Λουξεμβούργο) με απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2008, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Μαρτίου 2008, στο πλαίσιο της δίκης

Audiolux SA κ.λπ.

κατά

Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) κ.λπ.,

Bertelsmann AG κ.λπ.,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, προεδρεύοντα του τετάρτου τμήματος, R. Silva de Lapuerta, Γ. Αρέστη J. Malenovský και T. von Danwitz (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak
γραμματέας: N. Nanchev, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 30ής Απριλίου 2009,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— οι Audiolux SA κ.λπ., εκπροσωπούμενες από τους A. Elvinger και M. Elvinger, avocats,

— οι Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) κ.λπ., εκπροσωπούμενες από τους J. Loesch, G. Loesch και P. Van Ommeslaghe, avocats,

— οι Bertelsmann AG κ.λπ., εκπροσωπούμενες από τους G. Harles και P.-E. Partsch, avocats,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues και J.-C. Gracia,

— η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τον D. O'Hagan, solicitor, επικουρούμενο από τους D. Barniville, SC, και A. O'Neill, BL,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Dowgielewicz,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον G. Braun και την O. Beynet,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 30ής Ιουνίου 2009,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την υπό κρίση αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ερωτάται αν υφίσταται γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου περί της ισότητας των μετόχων δυνάμει της οποίας οι μειοψηφούντες μέτοχοι προστατεύονται μέσω της υποχρεώσεως του κύριου μετόχου που αποκτά ή ασκεί τον έλεγχο εταιρίας να εξαγοράσει από αυτούς τις μετοχές τους υπό τους αυτούς όρους με εκείνους που συμφωνήθηκαν κατά την αγορά

μεριδίων της εν λόγω εταιρίας με την οποία αποκτήθηκε ή ενισχύθηκε ο έλεγχος του κύριου μετόχου, και, ενδεχομένως, ποια είναι τα διαχρονικά αποτελέσματα αυτής της αρχής.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των μειοψηφούντων μετόχων της εταιρίας RTL Group (στο εξής: RTL), αφενός, και των εταιριών Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) (στο εξής: GBL), Bertelsmann AG (στο εξής: Bertelsmann), και RTL, αφετέρου, με αντικείμενο τις συναφθείσες μεταξύ GBL και Bertelsmann συμβάσεις.

Το νομικό πλαίσιο

3 Κατά την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της δεύτερης οδηγίας 77/91/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1976, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιρειών, κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες όσον αφορά τη σύσταση της ανωνύμου εταιρίας και τη διατήρηση και τις μεταβολές του κεφαλαίου της (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 230):

«[…] είναι αναγκαίο, εν όψει των σκοπών που προβλέπονται από το άρθρο 54, παράγραφος 3, περίπτωση ζ', οι νομοθεσίες των κρατών μελών, κατά τις αυξήσεις και τις μειώσεις του κεφαλαίου να εξασφαλίζουν την τήρηση και να εναρμονίζουν την εφαρμογή των αρχών που εγγυώνται ίση μεταχείριση των μετόχων που έχουν την ίδια θέση και την προστασία των δικαιούχων απαιτήσεων, που υπήρχαν σε χρόνο προγενέστερο της αποφάσεως περί μειώσεως».

4 Το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να μην εφαρμόσουν το άρθρο 19 [εξαρτώντας την απόκτηση εκ μέρους μιας εταιρίας των δικών της μετοχών από ορισμένες προϋποθέσεις]:

[…]

δ) στις μετοχές που αποκτήθηκαν δυνάμει νομίμου υποχρεώσεως, υποχρεώσεως που προκύπτει από δικαστική απόφαση με σκοπό την προστασία των μειοψηφούντων μετόχων, κυρίως σε περίπτωση συγχωνεύσεως, αλλαγής του σκοπού ή της μορφής της εταιρίας, μεταφοράς της έδρας στο εξωτερικό ή επιβολής περιορισμών για τη μεταβίβαση των μετοχών

[…]

στ) στις μετοχές που αποκτήθησαν προκειμένου να αποζημιωθούν οι μειοψηφούντες μέτοχοι των συνδεδεμένων εταιριών

[…]».

5 Το άρθρο 42 της οδηγίας 77/91 ορίζει:

«Για την εφαρμογή της παρούσης οδηγίας, οι νομοθεσίες των κρατών μελών εγγυώνται ίση μεταχείριση των μετόχων που βρίσκονται στην ίδια θέση.»

6 Κατά το σημείο 6 της συστάσεως 77/534/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1977, περί καθιέρωσης ευρωπαϊκού κώδικα συμπεριφοράς όσον αφορά τις συναλλαγές στον τομέα των κινητών αξιών (JO L 212, σ. 37):

«[…] η Επιτροπή, κατόπιν διαβουλεύσεως με τους ενδιαφερόμενους κύκλους, διαπίστωσε ότι, στους κύκλους αυτούς, υφίσταται ευρεία συναίνεση επί των αρχών του κώδικα.»

7 Το σημείο 11, στοιχείο Γ, της εν λόγω συστάσεως ορίζει τα εξής:

«*Η τρίτη γενική αρχή* αφορά την ισότητα των μετόχων.

Η Επιτροπή έκρινε, παρά τη διατύπωση ορισμένων αντιρρήσεων, ότι οφείλει να διατηρήσει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως καθιστώντας εμφανή την εφαρμογή της με δύο συμπληρωματικές διατάξεις, τονίζοντας ιδίως τη συγκεκριμένη υποχρέωση δημοσιότητας.

Η δέκατη έβδομη συμπληρωματική διάταξη κάνει μνεία της ίσης μεταχειρίσεως των άλλων μετόχων σε περίπτωση μεταβιβάσεως μεριδίων συνεπαγόμενων την ανάληψη ελέγχου αλλά δέχεται ότι η προστασία των μετόχων αυτών θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί κατ' άλλον τρόπο, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η ύπαρξη, στη Γερμανία, δικαιώματος περιοριστικού των εξουσιών του κύριου μετόχου.

[…]»

8 Η πρώτη και η τρίτη γενική αρχή του ευρωπαϊκού κώδικα συμπεριφοράς (στο εξής: κώδικας συμπεριφοράς), που επισυνάπτεται στη σύσταση 77/534, ορίζουν τα εξής:

«1. Ο στόχος του παρόντος κώδικα και οι γενικές αρχές πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ακόμη και στις περιπτώσεις που δεν καλύπτονται ρητώς από συμπληρωματική διάταξη.

Κάθε πράξη στις αγορές κινητών αξιών προϋποθέτει όχι μόνον την τήρηση του γράμματος αλλά επίσης του πνεύματος των νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων που ισχύουν σε κάθε κράτος καθώς και των αρχών καλής συμπεριφοράς που συνηθίζονται στις εν λόγω αγορές ή συνιστώνται από τον παρόντα κώδικα.

[…]

3. Η ίση μεταχείριση πρέπει να διασφαλίζεται για κάθε κάτοχο κινητών αξιών του ίδιου είδους, που έχουν εκδοθεί από την ίδια εταιρία ειδικότερα, κάθε πράξη που συνεπάγεται, άμεσα ή έμμεσα, τη μεταβίβαση αριθμού μεριδίων που καθιστά δυνατό έναν de jure ή de facto έλεγχο μιας εταιρίας της οποίας οι κινητές αξίες

τυγχάνουν διαπραγματεύσεως στην αγορά, πρέπει να λαμβάνει υπόψη το δικαίωμα όλων των μετόχων να τυγχάνουν ίσης μεταχειρίσεως.»

9 Η δέκατη έβδομη συμπληρωματική διάταξη του κώδικα συμπεριφοράς ορίζει:

«Κάθε πράξη που έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση μεριδίων συνεπαγόμενων την ανάληψη ελέγχου υπό την έννοια της τρίτης γενικής αρχής δεν πρέπει να πραγματοποιείται κρυφίως χωρίς ενημέρωση των άλλων μετόχων και των αρχών ελέγχου της αγοράς.

Είναι ευκταίο να προσφέρεται σε όλους τους μετόχους της εταιρίας της οποίας ο έλεγχος μεταβιβάζεται η δυνατότητα να πωλήσουν τους τίτλους τους υπό ταυτόσημους όρους, εκτός αν τυγχάνουν άλλης προστασίας που μπορεί να θεωρηθεί ισοδύναμη.»

10 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 79/279/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 1979, περί του συντονισμού των όρων εισαγωγής κινητών αξιών σε χρηματιστήριο αξιών (ΕΕ ειδ. έκδ. 17/001, σ. 41), οι εκδότες κινητών αξιών που εισήχθησαν στο χρηματιστήριο αξιών πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στο σχέδιο Γ του παραρτήματος της οδηγίας αυτής.

11 Πράγματι, η εν λόγω οδηγία περιέχει στο παράρτημά της ένα σχέδιο Γ, με τίτλο «Υποχρεώσεις της εταιρίας της οποίας οι μετοχές είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο αξιών». Το σημείο 2, στοιχείο α', του σχεδίου Γ διευκρινίζει ότι «η εταιρία εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση των μετόχων, που ευρίσκονται υπό τις αυτές συνθήκες.»

12 Η διάταξη αυτή επαναλήφθηκε στο άρθρο 65, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/34/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, σχετικά με την εισαγωγή κινητών αξιών σε χρηματιστήριο αξιών και τις πληροφορίες επί των αξιών αυτών που πρέπει να δημοσιεύονται (ΕΕ L 184, σ. 1), η οποία με το άρθρο της 111, παράγραφος 1, καταργεί την οδηγία 79/279.

13 Εντούτοις, το άρθρο 65 της οδηγίας 2001/34 καταργήθηκε από την 20ή Ιανουαρίου 2007 δυνάμει του άρθρου 32, σημείο 5, της οδηγίας 2004/109/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2004, για την εναρμόνιση των προϋποθέσεων διαφάνειας αναφορικά με την πληροφόρηση σχετικά με εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/34/ΕΚ (ΕΕ L 390, σ. 38). Το άρθρο 17 της οδηγίας 2004/109, με τίτλο «Υποχρεώσεις ενημέρωσης εκδοτών των οποίων οι μετοχές έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά», ορίζει στην παράγραφό της 1:

«Ο εκδότης μετοχών που έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά διασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των κατόχων μετοχών που βρίσκονται στην ίδια θέση.»

14 Κατά την όγδοη και τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς (ΕΕ L 142, σ. 12):

«(8) Σύμφωνα με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, και ιδίως το δικαίωμα για δίκαιη δίκη, οι αποφάσεις εποπτεύουσας αρχής θα πρέπει να μπορούν να ελέγχονται από ανεξάρτητο δικαστήριο, όταν συντρέχουν οι κατάλληλες περιστάσεις. […]

[…]

(10) Η υποχρέωση υποβολής προσφοράς προς όλους τους κατόχους τίτλων δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται στους κατόχους συμμετοχών που εξασφαλίζουν τον έλεγχο μιας εταιρίας που υφίστανται ήδη, κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της εθνικής νομοθεσίας για τη μεταφορά της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.»

15 Κατά το άρθρο της 1, παράγραφος 1, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται στις δημόσιες προσφορές σχετικά με τους τίτλους εταιρίας διεπόμενης από το δίκαιο κράτους μέλους, εφόσον οι τίτλοι αυτοί είναι εισηγμένοι για διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά.

16 Το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Γενικές αρχές» ορίζει στις παραγράφους της 1, στοιχείο α', και 2, στοιχείο α':

«1. Για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την τήρηση των ακόλουθων αρχών:

α) όλοι οι κάτοχοι των τίτλων μιας υπό εξαγορά εταιρίας της ίδιας κατηγορίας πρέπει να τυγχάνουν ισότιμης μεταχείρισης επιπλέον, εάν ένα πρόσωπο αποκτήσει τον έλεγχο της εταιρίας, οι λοιποί κάτοχοι τίτλων πρέπει να προστατεύονται

[…]

2. Για τον σκοπό της τήρησης των αρχών που προβλέπονται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη:

α) εξασφαλίζουν ότι πληρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις που θεσπίζονται με την παρούσα οδηγία […]».

17 Το άρθρο 5 της οδηγίας 2004/25, με τίτλο «Προστασία των μειοψηφούντων μετόχων, υποχρεωτική προσφορά, δίκαιη τιμή», ορίζει στις παραγράφους του 1 και 4:

«1. Εάν ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, λόγω της απόκτησης από το ίδιο ή από πρόσωπα που ενεργούν σε συνεννόηση μαζί του, έχει στην κατοχή του τίτλους εταιρίας κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1, παράγραφος 1, οι οποίοι, προστιθέμενοι στις τυχόν ήδη υπάρχουσες συμμετοχές του και στις συμμετοχές προσώπων που ενεργούν σε συνεννόηση με αυτό, του παρέχουν, άμεσα ή έμμεσα, δεδομένο ποσοστό δικαιωμάτων ψήφου στην εν λόγω εταιρία, με το οποίο αποκτά τον έλεγχό της, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι το πρόσωπο αυτό είναι υποχρεωμένο να υποβάλει προσφορά ως μέσο προστασίας των μειοψηφούντων μετόχων της εταιρίας αυτής. Η προσφορά αυτή πρέπει να απευθύνεται, το συντομότερο δυνατό, προς όλους τους κατόχους των τίτλων αυτών, για όλες τις συμμετοχές τους, σε δίκαιη τιμή όπως ορίζεται στην παράγραφο 4.

[…]

4. Ως δίκαιη τιμή θεωρείται η ανώτερη τιμή που κατέβαλε για τους ίδιους τίτλους ο προσφέρων ή τα πρόσωπα που ενεργούν σε συνεννόηση με αυτόν, επί μια περίοδο της οποίας η διάρκεια καθορίζεται από τα κράτη μέλη αλλά δεν μπορεί να είναι μικρότερη των έξι μηνών και μεγαλύτερη των δώδεκα μηνών πριν από την προσφορά που αναφέρεται στην παράγραφο 1. […]»

18 Το άρθρο 16 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Δικαίωμα εξαγοράς», ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, άπαξ και υποβληθεί προσφορά απευθυνόμενη προς όλους τους κατόχους τίτλων της υπό εξαγορά εταιρίας και για το σύνολο των τίτλων τους, εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 και 3.

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ο κάτοχος των εναπομενόντων τίτλων δύναται να απαιτήσει από τον προσφέροντα να αγοράσει τους τίτλους του από αυτόν σε εύλογη τιμή, υπό τις ίδιες συνθήκες με εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφος 2.

3. Το άρθρο 15, παράγραφοι 3 έως 5, εφαρμόζεται τηρουμένων των αναλογιών.»

19 Το άρθρο 15, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 16, παράγραφος 2, καθορίζει το απαιτούμενο ανώτατο όριο συμμετοχής σε 90 % του κεφαλαίου που φέρει δικαιώματα ψήφου. Το ίδιο άρθρο 15, παράγραφος 5, στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/25 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν για την εξασφάλιση εύλογης τιμής.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

20 Η Audiolux SA και οι λοιπές αναιρεσείουσες στο πλαίσιο της κύριας δίκης (στο εξής, από κοινού: Audiolux) είναι μειοψηφούντες μέτοχοι της RTL, της οποίας οι μετοχές ήταν εισηγμένες στις οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές του Λουξεμβούργου, των Βρυξελλών και του Λονδίνου.

21 Όπως προκύπτει από τον φάκελο, η GBL κατείχε, πριν από τα γεγονότα που προκάλεσαν τη διαφορά της κύριας δίκης, το 30 % των μετοχών της RTL. Η Bertelsmann κατείχε μερίδιο συμμετοχής 80 % στην Bertelsmann Westdeusche TV GmbH, ενώ το υπόλοιπο 20 % κατείχε η Westdeutsche Allgemeine Zeitungsverlags-gesellschaft E. Brost & J. Funke GmbH & Co. Η Bertelsmann Westdeusche TV GmbH κατείχε το 37 % των μετοχών της RTL, ο βρετανικός όμιλος Pearson Television κατείχε το 22 % και το υπόλοιπο, 11 % των μετοχών, κατείχε το ευρύ κοινό, μεταξύ του οποίου η Audiolux.

22 Μέσω σειράς πράξεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2001, η GBL μεταβίβασε την ανερχόμενη σε 30 % συμμετοχή της στο κεφάλαιο της RTL στην Bertelsmann ανταλλάσσοντάς την με συμμετοχή 25 % στο κεφάλαιο της τελευταίας.

23 Ακολούθως, η Bertelsmann αγόρασε, τον Δεκέμβριο του 2001, τα μερίδια που κατείχε η Pearson Television και η RTL προέβη στο «delisting» των τίτλων της στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου, που κατέστη ενεργό στις 31 Δεκεμβρίου 2002.

24 Η μεταβίβαση των μεριδίων της GBL στην Bertelsmann αποτέλεσε αντικείμενο αποφάσεως του tribunal d'arrondissement (Λουξεμβούργο) της 8ης Ιουλίου 2003, με την οποία απορρίφθηκαν τα αιτήματα της Audiolux με την αιτιολογία ότι αυτά δεν στηρίζονταν σε κανέναν κανόνα ή καμία αρχή δικαίου που να αναγνωρίζεται στο δίκαιο του Λουξεμβούργου. Τα αιτήματα αυτά αφορούσαν, μεταξύ άλλων, το κύρος των συναλλαγών που επέφεραν τη μεταβίβαση της συμμετοχής αυτής και την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από τη μη τήρηση της υποχρεώσεως προσφοράς στους ενάγοντες να αλλάξουν τις μετοχές τους στην RTL με μετοχές της Bertelsmann υπό τους αυτούς όρους με αυτούς που συμφωνήθηκαν με την GBL.

25 Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, το ισχύον εταιρικό δίκαιο του Λουξεμβούργου δεν προβλέπει δικαίωμα των μειοψηφούντων μετόχων, οσάκις σημαντικός μέτοχος μεταβιβάζει τους τίτλους του σε άλλο σημαντικό μέτοχο, να μεταβιβάσουν τους τίτλους τους υπό τους αυτούς όρους. Ομοίως, το λουξεμβουργιανό χρηματιστηριακό δίκαιο δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως νομικό έρεισμα για τα υπό εξέταση αιτήματα. Η εν λόγω απόφαση διαπιστώνει, ειδικότερα, ότι η σύσταση 77/534 δεν έχει μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο με καμία διάταξη του λουξεμβουργιανού δικαίου.

26 Το «delisting» των τίτλων της RTL στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου αποτέλεσε αντικείμενο αποφάσεως του tribunal d'arrondissement της 30ής Μαρτίου 2004, με την οποία απορρίφθηκαν τα αιτήματα της Audiolux που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση αυξήσεως της διασποράς στο κοινό των τίτλων της RTL και της μη αποσύρσεως των εν λόγω τίτλων από τη διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου.

27 Το cour d'appel (Λουξεμβούργο), αφού συνεκδίκασε τις δύο αυτές υποθέσεις, επικύρωσε τις εν λόγω αποφάσεις τονίζοντας, όσον αφορά την απόφαση της 8ης Ιουλίου 2003, ότι η υπόθεση αναφέρεται στην ύπαρξη γενικής αρχής δυνάμει της οποίας οι μειοψηφούντες μέτοχοι λουξεμβουργιανής εταιρίας της οποίας οι τίτλοι έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο μπορούν να διεκδικήσουν δικαίωμα ίσης μεταχειρίσεως εκ μέρους των μετόχων πλειοψηφίας κατά τη μεταβίβαση σημαντικής μερίδας στην εν λόγω εταιρία. Συναφώς, το cour d'appel έκρινε ότι γενική αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των μετόχων δεν υφίσταται στο ισχύον δίκαιο και δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως νομική βάση για τις αξιώσεις των εφεσειόντων.

28 Η αίτηση αναιρέσεως, την οποία κατέθεσε η Audiolux, βάλλει μόνον κατά των διατάξεων της αποφάσεως αυτής, που επικυρώνει την απόφαση της 8ης Ιουλίου 2003. Η Audiolux προβάλλει με αυτήν παραβίαση μιας γενικής αρχής περί ίσης μεταχειρίσεως των μετόχων και απαιτεί να τύχει της ιδίας μεταχειρίσεως με αυτήν που είχε τύχει η GBL κατά τη μεταβίβαση στην Bertelsmann των μεριδίων της RTL που κατείχε, για την οποία της καταβλήθηκε πριμ λόγω παραχωρήσεως του ελέγχου.

29 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Cour de cassation αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Θεμελιώνονται οι αναφορές στην ισότητα των μετόχων και, ειδικότερα, στην προστασία των μετόχων της μειοψηφίας, που περιέχονται:

α) στη δεύτερη οδηγία 77/91 […] (άρθρα 20 και 42),

β) στη Σύσταση [77/534] στην "τρίτη Γενική Αρχή" και στη "δέκατη έβδομη συμπληρωματική διάταξη" αυτής,

γ) στην οδηγία 79/279 […] στο παράρτημά της, σχέδιο Γ, σημείο 2, στοιχείο α', που περιλήφθηκε στην οδηγία [2001/34],

δ) στην οδηγία 2004/25 […] στο άρθρο της 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', υπό το φως της ογδόης αιτιολογικής της σκέψεως),

σε γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει η εν λόγω αρχή του κοινοτικού δικαίου να εφαρμόζεται μόνο στις σχέσεις μεταξύ μιας εταιρίας και των μετόχων της ή, αντίθετα, πρέπει να διέπει επίσης τις σχέσεις μεταξύ μετόχων της πλειοψηφίας που έχουν ή αποκτούν τον έλεγχο μιας εταιρίας και των μετόχων της μειοψηφίας της εν λόγω εταιρίας, ιδίως προκειμένου για εταιρίες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο αξιών;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στα δύο προηγούμενα ερωτήματα, πρέπει η εν λόγω αρχή του κοινοτικού δικαίου, λαμβανομένης υπόψη της εξελίξεως με την πάροδο του χρόνου των νομοθετημάτων στα οποία παραπέμπει το πρώτο ερώτημα, να θεωρηθεί ότι υφίστατο ήδη και είχε δεσμευτική ισχύ στις σχέσεις μεταξύ των μετόχων της πλειοψηφίας και των μετόχων της μειοψηφίας κατά την έννοια του δευτέρου ερωτήματος, και πριν τεθεί σε ισχύ η προαναφερθείσα οδηγία 2004/25 και, ενδεχομένως, πριν από τον χρόνο στον οποίο ανάγονται τα πραγματικά περιστατικά της εξεταζομένης υποθέσεως, ήτοι κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους 2001;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

30 Η Bertelsmann αμφισβητεί το παραδεκτό της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, υποστηρίζοντας ότι δεν περιγράφει επαρκώς το νομικό και πραγματικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα υποβληθέντα ερωτήματα.

31 Βεβαίως, το υποβληθέν από εθνικό δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτο όταν το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ. απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2006, C-217/05, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, Συλλογή 2006, σ. I-11987, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), πρέπει όμως να τονιστεί ότι, εν προκειμένω, η απόφαση περί παραπομπής καθιστά δυνατό να προσδιοριστεί το περιεχόμενο των υποβληθέντων ερωτημάτων και έδωσε πράγματι στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να υποβάλουν παρατηρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, όπως πιστοποιεί το περιεχόμενο των υποβληθεισών παρατηρήσεων στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας. Επομένως, το Δικαστήριο έχει στη διάθεσή του επαρκή στοιχεία σχετικά με το νομικό πλαίσιο και τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης προκειμένου να ερμηνεύσει τους οικείους κοινοτικούς κανόνες και να δώσει χρήσιμη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα.

Επί του πρώτου και του δευτέρου ερωτήματος

32 Με τα ερωτήματα αυτά, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν υφίσταται γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου περί ίσης μεταχειρίσεως των μετόχων δυνάμει της οποίας οι μειοψηφούντες μέτοχοι προστατεύονται με την υποχρέωση του κύριου μετόχου που απέκτησε ή ασκεί τον έλεγχο εταιρίας να εξαγοράσει τις μετοχές τους υπό τους ιδίους όρους με εκείνους που συμφωνήθηκαν κατά την απόκτηση συμμετοχής στην εν λόγω εταιρία με την οποία απονεμήθηκε ή ενισχύθηκε ο έλεγχος του κύριου μετόχου.

33 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο παραθέτει σειρά διατάξεων του παράγωγου κοινοτικού δικαίου, ήτοι τα άρθρα 20 και 42 της οδηγίας 77/91, την τρίτη γενική αρχή και τη δέκατη έβδομη συμπληρωματική διάταξη του κώδικα συμπεριφοράς, το σημείο 2, στοιχείο α', του σχεδίου Γ του παραρτήματος της οδηγίας 79/279, καθώς και το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/25, υπό το φως της όγδοης αιτιολογικής σκέψεως αυτής.

34 Πρέπει ευθύς εξαρχής να τονιστεί ότι το γεγονός και μόνον ότι το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο προβλέπει ορισμένες διατάξεις σχετικές με την προστασία των μειοψηφούντων μετόχων δεν αρκεί, αυτό καθεαυτό, για την απόδειξη της υπάρξεως γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου, ειδικότερα αν το πεδίο εφαρμογής του περιορίζεται σε ακριβώς καθορισμένα και συγκεκριμένα δικαιώματα. Επομένως, η εξέταση των διατάξεων στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο έχει ως μόνο σκοπό να επαληθευτεί αν οι εν λόγω διατάξεις παρέχουν στοιχεία που οδηγούν στην ύπαρξη της αναζητουμένης αρχής. Πρέπει να διευκρινιστεί συναφώς ότι οι εν λόγω διατάξεις έχουν ενδεικτική αξία μόνο στο μέτρο που έχουν διατυπωθεί κατά τρόπο δεσμευτικό (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 23ης Νοεμβρίου 1999, C-149/96, Πορτογαλία κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1999, σ. I-8395, σκέψη 86, καθώς και της 12ης Ιουλίου 2001, C-189/01, Jippes κ.λπ., Συλλογή 2001, σ. I-5689, σκέψη 74), και από αυτές προκύπτει το ακριβές περιεχόμενο της αναζητουμένης αρχής (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Jippes κ.λπ., σκέψη 73).

35 Πρώτον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το περιεχόμενο των προαναφερθεισών διατάξεων των οδηγιών 77/91 και 79/279 περιορίζεται σε εντελώς συγκεκριμένες καταστάσεις και ότι δεν αφορούν κατάσταση όπως αυτή για την οποία πρόκειται στην υπόθεση της κύριας δίκης.

36 Πράγματι, οι αναφορές στην προστασία των μειοψηφούντων μετόχων στο άρθρο 20 της οδηγίας 77/91 δεν παρέχουν κάποια ένδειξη ως προς την ύπαρξη γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου, αλλά αποσκοπούν απλώς στο να διευκρινίσουν, όπως προκύπτει από το γράμμα τους, τους σκοπούς οι οποίοι δικαιολογούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τη μη εφαρμογή από τα κράτη μέλη του άρθρου 19 της οδηγίας αυτής.

37 Ομοίως, η υποχρέωση που διατυπώνεται στο άρθρο 42 της οδηγίας 77/91, να διασφαλίζεται ίση μεταχείριση των μετόχων που τελούν υπό ταυτόσημες συνθήκες, εφαρμόζεται, όπως προκύπτει από την παράθεση «για την εφαρμογή της παρούσης

οδηγίας», μόνο στο πλαίσιο της οδηγίας αυτής, ήτοι, όπως διευκρινίζεται στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη της, κατά τις αυξήσεις ή μειώσεις του κεφαλαίου. Έτσι, το εν λόγω άρθρο εφαρμόζεται σε καταστάσεις εντελώς διαφορετικές από αυτές που αφορά η υποχρέωση που θα πρέπει να επιβληθεί, στο πλαίσιο της κύριας δίκης, στον κύριο μέτοχο σύμφωνα με την προβαλλόμενη από την Audiolux γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου.

38 Η διαπίστωση ότι ο κανόνας της ίσης μεταχειρίσεως των μετόχων που προβλέπεται από το αναφερθέν άρθρο 42, σύμφωνα με την πρόθεση του κοινοτικού νομοθέτη, δεν μπορεί να εφαρμόζεται εκτός του πλαισίου της οδηγίας 77/91 ενισχύεται από τον σκοπό της οδηγίας αυτής.

39 Πράγματι, η εν λόγω οδηγία έχει ως σκοπό αποκλειστικώς τη διασφάλιση ελαχίστου επιπέδου προστασίας των μετόχων σε όλα τα κράτη μέλη (βλ. αποφάσεις της 12ης Μαρτίου 1996, C-441/93, Παφίτης κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-1347, σκέψη 38, της 19ης Νοεμβρίου 1996, C-42/95, Siemens, Συλλογή 1996, σ. I-6017, σκέψη 13, καθώς και της 18ης Δεκεμβρίου 2008, C-338/06, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2008, σ. I-10139, σκέψη 23).

40 Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι, ακόμη και στο πλαίσιο της οδηγίας 77/91, το άρθρο 42 αυτής δεν μπορεί να θεωρηθεί ως έκφραση γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου. Πράγματι, το Δικαστήριο απέρριψε ευρεία ερμηνεία του εν λόγω άρθρου 42 με την αιτιολογία ότι θα είχε ως συνέπεια να καταστήσει άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας το άρθρο 29, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής, σχετικά με τις προϋποθέσεις που καθιστούν δυνατό να περιοριστεί το δικαίωμα προτιμήσεως (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ισπανίας, σκέψεις 32 και 33).

41 Ως προς το σημείο 2, στοιχείο α', του σχεδίου Γ που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της οδηγίας 79/279, σύμφωνα με το οποίο η εταιρία οφείλει να διασφαλίζει ίση μεταχείριση των μετόχων που ευρίσκονται υπό τις αυτές συνθήκες, αρκεί να παρατηρηθεί ότι η διάταξη αυτή καταργήθηκε εν τω μεταξύ και αντικαταστάθηκε από το άρθρο 17 της οδηγίας 2001/34 που εφαρμόζεται, σύμφωνα με τον τίτλο του, μόνο στην υποχρέωση παροχής πληροφοριών στους κατόχους τίτλων.

42 Έτσι, τόσο οι διατάξεις της οδηγίας 77/91 όσο και εκείνες της οδηγίας 79/279, στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, εφαρμόζονται σε ακριβώς καθορισμένες καταστάσεις και σαφώς διαφορετικές από αυτήν για την οποία πρόκειται στο πλαίσιο της κύριας δίκης. Επιπλέον, όπως παρατηρεί και η γενική εισαγγελέας στο σημείο 84 των προτάσεων της, οι διατάξεις αυτές περιορίζονται, κατ' ουσίαν, στη ρύθμιση πολύ ειδικών περιπτώσεων του δικαίου των εταιριών επιβάλλοντας ορισμένες υποχρεώσεις στην εταιρία για την προστασία όλων των μετόχων. Επομένως, στερούνται του γενικού χαρακτήρα που είναι εκ φύσεως συμφυής με τις γενικές αρχές του δικαίου.

43 Δεύτερον, ως προς την τρίτη γενική αρχή και τη δέκατη έβδομη συμπληρωματική διάταξη του κώδικα συμπεριφοράς καθώς και την οδηγία 2004/25, πρέπει να παρατηρηθεί ότι ούτε ο κώδικας ούτε η οδηγία αυτή αναφέρονται ρητώς στην ύπαρξη γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου σχετικά με την προστασία των μειοψηφούντων μετόχων.

44 Ως προς τον κώδικα συμπεριφοράς, πρέπει να τονιστεί, αφενός, ότι η πρώτη του γενική αρχή διακρίνει, στο δεύτερο εδάφιό της, μεταξύ των ισχυουσών νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων και των αρχών καλής συμπεριφοράς. Ως προς το σημείο αυτό, η εν λόγω πρώτη αρχή θέτει στο αυτό επίπεδο τις συνήθεις αρχές καλής συμπεριφοράς στις αγορές και εκείνες που συνιστά ο κώδικας συμπεριφοράς. Συνεπώς, σύμφωνα με τον κώδικα αυτόν, οι εν λόγω αρχές έχουν, ως πηγές δικαίου, την ίδια αξία με εκείνες που συνηθίζονται στις αγορές. Όμως, αυτή η διαπίστωση σχετικά με τη νομική φύση των εν λόγω αρχών αποδεικνύεται ασυμβίβαστη με την υπόθεση ότι η τρίτη γενική αρχή και η δέκατη έβδομη συμπληρωματική διάταξη του εν λόγω κώδικα στηρίζονται σε γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου.

45 Αφετέρου, ούτε η τρίτη γενική αρχή ούτε η δέκατη έβδομη συμπληρωματική διάταξη του κώδικα συμπεριφοράς εκφράζουν την υποχρέωση ίσης μεταχειρίσεως με απόλυτους και δεσμευτικούς όρους. Ειδικότερα, σύμφωνα με το γράμμα του δευτέρου εδαφίου της δέκατης έβδομης συμπληρωματικής διάταξεως του εν λόγω κώδικα, είναι απλώς «ευκταίο» να προσφέρεται σε όλους τους μετόχους η δυνατότητα να πωλήσουν τους τίτλους τους και μάλιστα μόνον καθόσον οι μειοψηφούντες μέτοχοι δεν τυγχάνουν ισοδύναμης προστασίας.

46 Εκ του γράμματος αυτής της διατάξεως και λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που παρατέθηκε στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, δεν μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου περί προστασίας των μειοψηφούντων μετόχων. Έτσι, η διαπίστωση του σημείου 6 της συστάσεως 77/534 ότι υφίσταται ευρεία συναίνεση στους ενδιαφερόμενους κύκλους επί των αρχών του κώδικα συμπεριφοράς στερείται λυσιτελείας.

47 Η οδηγία 2004/25 υποχρεώνει, στο άρθρο της 5, τον μέτοχο που έχει αποκτήσει τον έλεγχο εταιρίας να προβεί σε υποχρεωτική προσφορά. Στο άρθρο της 16 προβλέπει το δικαίωμα εξαγοράς.

48 Όμως, αφενός, από τη δεύτερη, την ένατη, την ενδέκατη και την εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2004/25, που αναφέρονται στην υποχρεωτική προσφορά και το δικαίωμα εξαγοράς, δεν συνάγεται ούτε ρητώς ούτε σιωπηρώς ότι οι θεσπισθέντες με την οδηγία αυτή κανόνες πηγάζουν από γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου. Επιπλέον, οι εν λόγω αιτιολογικές σκέψεις δεν αναφέρονται καθόλου στον κώδικα συμπεριφοράς ή στις οδηγίες 77/91 και 79/279 και, επομένως, δεν δικαιολογείται το συμπέρασμα ότι η οδηγία 2004/25 εντάσσεται στο πλαίσιο υλοποιήσεως σχεδίου του οποίου η εφαρμογή άρχισε με τον κώδικα συμπεριφοράς ή τις προαναφερθείσες οδηγίες.

49 Αφετέρου, κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2004/25, το πεδίο εφαρμογής τόσο της υποχρεωτικής προσφοράς όσο και του δικαιώματος εξαγοράς περιορίζεται σε εταιρίες των οποίων οι μετοχές έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο. Επιπλέον, η υποχρεωτική προσφορά εφαρμόζεται, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, μόνον αν ένα πρόσωπο έχει στην κατοχή του, κατόπιν αγοράς, μερίδια που του εξασφαλίζουν τον έλεγχο της εταιρίας αυτής, κατά τα άρθρα 15 και 16 δε της εν λόγω οδηγίας, το δικαίωμα εξαγοράς ισχύει μόνο σε καταστάσεις κατά τις οποίες ένας μέτοχος αποκτά, κατόπιν δημόσιας προσφοράς, πλέον του 90 % του κεφαλαίου που συνεπάγεται δικαιώματα ψήφου.

50 Έτσι, οι διατάξεις αυτές της οδηγίας 2004/25 εφαρμόζονται σε ειδικές καταστάσεις, οπότε δεν μπορεί να συναχθεί από αυτές γενική αρχή συγκεκριμένου περιεχομένου. Αυτές στερούνται επίσης, όπως ήδη διαπιστώθηκε για τις διατάξεις των οδηγιών 77/91 και 79/279 στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, του γενικού χαρακτήρα που είναι εκ φύσεως συμφυής με τις γενικές αρχές του δικαίου.

51 Ειδικότερα, ως προς τις διατάξεις της οδηγίας 2004/25 στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής αναφέρεται μεν σε γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, αλλά η εν λόγω σκέψη αφορά μόνον τις διαδικαστικές εγγυήσεις και δεν έχει σχέση με οιαδήποτε αρχή ίσης μεταχειρίσεως των μετόχων. Ομοίως, από τη χρήση των όρων «γενικές αρχές» στο άρθρο 3 της οδηγίας αυτής δεν μπορεί να συναχθεί ότι ο κοινοτικός νομοθέτης επεδίωκε με τον τρόπο αυτόν να εξομοιώσει τις διατυπούμενες στο εν λόγω άρθρο αρχές με γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Όπως προκύπτει από τους όρους «για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας», πρόκειται μόνο για κατευθυντήριες αρχές για την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας από τα κράτη μέλη.

52 Κατόπιν όλων αυτών, διαπιστώνεται ότι οι διατάξεις παραγώγου κοινοτικού δικαίου, στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, δεν παρέχουν ενδείξεις που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υφίσταται γενική αρχή ίσης μεταχειρίσεως των μειοψηφούντων μετόχων.

53 Επιπλέον, πρέπει ακόμη να εξεταστεί αν η διεκδικούμενη από την Audiolux μεταχείριση μπορεί να νοηθεί ως ειδική έκφραση, στον τομέα του δικαίου των εταιριών, της γενικής αρχής περί ίσης μεταχειρίσεως.

54 Κατά πάγια νομολογία, η γενική αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, ως γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, επιβάλλει να μην επιφυλάσσεται σε όμοιες καταστάσεις διαφορετική μεταχείριση ούτε σε διαφορετικές καταστάσεις όμοια μεταχείριση, εκτός αν η διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικώς (βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, C-127/07, Arcelor Atlantique και Lorraine κ.λπ., Συλλογή 2008, σ. I-9825, σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

55 Εν προκειμένω, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η διεκδικούμενη από την Audiolux μεταχείριση αποσκοπεί στην καθιέρωση υποχρεώσεως η οποία αφορά μόνον τον μέτοχο που αποκτά έλεγχο εταιρίας ή ενισχύει τον έλεγχό του επ' αυτής. Η υποχρέωση αυτή θα τον υποχρέωνε να συμβληθεί με όλους τους μειοψηφούντες μετόχους υπό τους αυτούς όρους με εκείνους που συμφώνησε κατά την απόκτηση συμμετοχής με την

οποία εξασφαλίστηκε ή ενισχύθηκε ο έλεγχος και θα είχε ως αποτέλεσμα αντίστοιχο δικαίωμα όλων των μετόχων να πωλήσουν τις μετοχές τους στον κύριο μέτοχο.

56 Επιβάλλεται να προσδιοριστεί αν τα στοιχεία που εμφανίστηκαν στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως μπορούν να θεωρηθούν ως έκφραση της γενικής αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

57 Όσον αφορά τη θεμελίωση της υποχρεώσεως του κύριου μετόχου και τον καθορισμό των συναφών προϋποθέσεων, διαπιστώνεται ότι η γενική αρχή της ίσης μεταχειρίσεως δεν μπορεί, αυτή καθεαυτή, ούτε να δημιουργήσει ειδική υποχρέωση του κύριου μετόχου προς όφελος των άλλων μετόχων ούτε να καθορίσει την ειδική κατάσταση με την οποία συνδέεται αυτή η υποχρέωση.

58 Πράγματι, για τη θεμελίωση υποχρεώσεως του κύριου μετόχου καθώς και για τον καθορισμό των προϋποθέσεων που καταλήγουν στην υποχρέωση αυτή θα χρειαζόταν απόφαση σχετικά με το αν, στην ειδική κατάσταση κατά την οποία ένας μέτοχος αποκτά ή ενισχύει τον έλεγχό του επί μιας εταιρίας, οι μειοψηφούντες μέτοχοι χρειάζονται ειδική προστασία που πρέπει να παρασχεθεί με την επιβολή υποχρεώσεων στον κύριο μέτοχο. Αυτή η απόφαση προϋποθέτει τη στάθμιση τόσο των συμφερόντων των μειοψηφούντων μετόχων και του κύριου μετόχου όσο και των σημαντικών συνεπειών στον τομέα των κτήσεων επιχειρήσεων και χρειάζεται ειδική διατύπωση, σύμφωνα με την αρχή της ασφάλειας δικαίου, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να γνωρίζουν σαφώς τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους και να προετοιμάζονται αντιστοίχως (βλ., όσον αφορά τις απαιτήσεις της αρχής της ασφάλειας δικαίου, απόφαση της 10ης Μαρτίου 2009, C-345/06, Heinrich, δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή 2009, σ. I-1659, σκέψη 44).

59 Ομοίως, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι μειοψηφούντες μέτοχοι χρήζουν ειδικής προστασίας, υπάρχουν εν πάση περιπτώσει διάφορα μέσα για τη διασφάλιση της προστασίας αυτής, μεταξύ των οποίων επιβάλλεται να γίνει μία επιλογή.

60 Πράγματι, ο κώδικας συμπεριφοράς αναφέρεται, στη δέκατη έβδομη συμπληρωματική του διάταξη, σε μια «ισοδύναμη προστασία» της οποίας μπορούν να τύχουν οι μειοψηφούντες μέτοχοι και η σύσταση 77/534 αναφέρει, στο σημείο της 11, στοιχείο Γ, ως παράδειγμα αυτής της ισοδύναμης προστασίας, τον περιορισμό των εξουσιών του κύριου μετόχου.

61 Επομένως, η γενική αρχή της ισότητας δεν μπορεί να καθορίζει ούτε την επιλογή μεταξύ διαφόρων δυνατών μέσων προστασίας των μειοψηφούντων μετόχων, όπως αυτά που προτείνονται με τις εν λόγω πράξεις του παραγώγου κοινοτικού δικαίου.

62 Αρχή όπως αυτή την οποία προτείνει η Audiolux προϋποθέτει νομοθετικές επιλογές, βασιζόμενες σε στάθμιση των εμπλεκομένων συμφερόντων και τον εκ των προτέρων καθορισμό σαφών και λεπτομερών κανόνων (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 397, σκέψεις 18 έως 20 της 5ης Μαρτίου 1980, 265/78, Ferwerda, Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 313, σκέψη 9, καθώς και διάταξη της 5ης Μαρτίου 1999, C-153/98 P, Guérin automobiles κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-1441, σκέψεις 14 και 15) και δεν μπορεί να συναχθεί από τη γενική αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

63 Πράγματι, οι γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου είναι συνταγματικού επιπέδου ενώ η προτεινόμενη από την Audiolux αρχή έχει περιπτωσιακό χαρακτήρα που απαιτεί τη νομοθετική διαμόρφωσή της μέσω της εκδόσεως, σε κοινοτικό επίπεδο, πράξεως του παραγώγου κοινοτικού δικαίου. Επομένως, η προβαλλόμενη από την Audiolux αρχή δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτοτελής γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου.

64 Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν περιλαμβάνει γενική αρχή του δικαίου κατά την οποία οι μειοψηφούντες μέτοχοι προστατεύονται μέσω της υποχρεώσεως του κύριου μετόχου που αποκτά ή ασκεί τον έλεγχο μιας εταιρίας να προτείνει σ' αυτούς την εξαγορά των μετοχών τους υπό τους ίδιους όρους με εκείνους που συμφωνήθηκαν κατά την αγορά των μεριδίων με τα οποία ο κύριος μέτοχος διασφάλισε ή ενίσχυσε τον έλεγχό του.

65 Κατόπιν της απαντήσεως αυτής, παρέλκει η απάντηση στο τρίτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

66 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το κοινοτικό δίκαιο δεν περιλαμβάνει γενική αρχή του δικαίου κατά την οποία οι μειοψηφούντες μέτοχοι προστατεύονται μέσω της υποχρεώσεως του κύριου μετόχου που αποκτά ή ασκεί τον έλεγχο μιας εταιρίας να προτείνει σ' αυτούς την εξαγορά των μετοχών τους υπό τους ίδιους όρους με εκείνους που συμφωνήθηκαν κατά την αγορά των μεριδίων με τα οποία ο κύριος μέτοχος διασφάλισε ή ενίσχυσε τον έλεγχό του.

(υπογραφές)